

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสนอปัจจัยกำหนดอัตราค่าใช้น้ำและกำหนดโครงสร้างอัตราค่าใช้น้ำสาธารณะของผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและสาม ตาม พรบ. น้ำ 2561 ให้มีความโปร่งใส และเป็นธรรม สร้างแรงจูงใจให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการรายรับจากการจัดเก็บค่าใช้น้ำจากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า อัตราค่าใช้น้ำควรถูกกำหนดจากปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่ ต้นทุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ และ ต้นทุนผลกระทบภายนอกเชิงลบจากการใช้น้ำในปริมาณมาก โครงสร้างอัตราค่าใช้น้ำควรเป็นอัตราก้าวหน้า กล่าวคือ อัตราค่าน้ำต่อหน่วยเพิ่มขึ้นตามช่วงปริมาณการใช้น้ำ เพื่อสะท้อนต้นทุนของสังคมที่สูงขึ้นจากการใช้น้ำในปริมาณมาก และให้เป็นไปตามหลักความสามารถในการจ่ายเพื่อสะท้อนความเป็นธรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ในระยะสั้นเสนอให้มีโครงสร้างอัตราค่าใช้น้ำเหมือนกันทั่วประเทศ จนกว่าจะมีข้อมูลที่เพียงพอในการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำแยกตามลุ่มน้ำ

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ควรมีการลดหย่อนค่าใช้น้ำหรือยกเว้นการจัดเก็บค่าใช้น้ำในบางพื้นที่ บางกิจกรรม หรือบางกิจการ สำหรับกรณีที่ได้รับการลดหย่อนค่าใช้น้ำ ได้แก่ พื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ รวมถึงวิสาหกิจชุมชน พื้นที่ที่ไม่มีแหล่งน้ำใช้อย่างเพียงพอ หรือ มีทรัพยากรน้ำที่ด้อยคุณภาพ เช่น น้ำกร่อย การสำรองน้ำไว้ในระหว่างการขอใบอนุญาตใช้น้ำ และ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเป็นการชั่วคราวจากภัยแล้งหรือเศรษฐกิจถดถอย เป็นต้น สำหรับกรณีที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บค่าใช้น้ำ ได้แก่ กิจการที่ให้บริการเพื่อสาธารณะประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา รวมถึงสถานที่ราชการ การใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของน้ำ เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก การใช้น้ำทะเล หรือ การสำรองน้ำของรัฐฯ ไว้ใช้ในยามขาดแคลนหรือเพื่อรักษาระบบนิเวศ และ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเป็นการชั่วคราวในกรณีภัยแล้งรุนแรงหรือวิกฤตเศรษฐกิจ

การจัดการรายรับจากการจัดเก็บค่าใช้น้ำควรจะทำผ่าน “กองทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะ” ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ในการกำกับดูแลขององค์กรรัฐ เช่น กรมทรัพยากรน้ำ และมีแนวทางการบริหารหน่วยงานเป็น “อิสระ” จากกรมทรัพยากรน้ำ มีแหล่งรายได้จากค่าใช้น้ำ และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อแหล่งเงินสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำสาธารณะ การวิจัย จัดทำฐานข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการน้ำ และ ค่าชดเชยผู้เดือดร้อนจากปัญหาการบริหารจัดการน้ำสาธารณะ เป็นต้น

Abstract

The main objectives of this project are to determine the factors that influence public water charge rates and to establish a transparent and equitable structure for water users of the second and third categories under the Water Resource Act 2018. This structure aims to promote efficient water usage. The project also includes recommendations for revenue management.

From the study, it has been concluded that the water charge rates should be determined based on three key factors, including the cost of managing public water resources, expenses for conserving upstream water sources, and the negative external costs of high-volume water usage. The charge structure should be progressive, meaning that the rate per unit should increase with the amount of water used to reflect the increasing societal cost of high-volume water consumption, to reflect ability to pay principal and to align with economic and environmental fairness principles. In the short term, it is suggested to have a uniform water charge rate structure across the country until sufficient data is available to determine water charge rates based on specific river basins.

To promote fairness, there should be deduction and exemption of water usage charges in certain areas, activities, or enterprises. These areas for deduction include those obtaining investment promotions from the government, as well as community enterprises, areas with insufficient water resources, or those with poor water quality, such as brackish water. Additionally, deduction may be granted for water reserved during the application for water usage permits, or to temporarily alleviate the effects of drought or economic downturns. For cases that should be exempted, these include public service entities such as hospitals, educational institutions, and government facilities. In addition, exemptions may be granted for water usage in manufacturing processes that do not affect the quantity and quality of water, for example, small-scale hydroelectric power plants, seawater usage, or the public's water reserves for use during shortages or for environmental system maintenance. Temporary exempt from water charges may also be considered in cases of severe drought or economic crises.

The management of collected water charges should be carried out through the "Public Water Resource Management Fund," which is proposed to be an independent organization overseen by the government. The main sources of the fund's revenue will come from water charges and other relevant fees. This revenue will serve as financial support for activities or projects related to the conservation and restoration of public water sources, research, database development to enhance water management efficiency, and compensation for those affected by public water resource mismanagement.